

TEKST: HELGE CHRISTIANSEN, FHV. PÆDAGOGISK KONSULENT, FORFATTER OG CAND. PÆD. I DANSK

Skole uden skældud er for voldsomt et kram til folkeskolen

Bogen *Skole uden skældud* er et engageret indlæg om, hvordan folkeskolen kan blive et bedre sted at være for elever, pædagoger og lærere. Men dens belysning af folkeskolens problemer og dens løsningsforslag er for ensidige og er i fare for at ville instrumentalisere pædagogikken

Titel / Skole uden skældud
Forfatter(e) / Louise Klinge, Erik Sjøsgaard og Mette Thor Jørgensen
Sidetall / 288 sider
Pris / 149 kr.
Forlag / Dafolo 2020

Begejstringen for nærværende bog blandt skolefolk har allerede været så stor, at nogle skoler har udråbt sig selv som skældudfri skoler. Essensen i bogen er, at når der opstår en konflikt mellem lærer og elev eller mellem eleverne indbyrdes, skal læreren bevare roen. Han skal leve sig ind i elevens følelser og tanker ved at være nysgerrigt spørgende og derefter hjælpe eleven eller eleverne ud af konflikten. De skadelige virkninger ved skældud forklares rent biologisk og fysiologisk: Ved skældud piskes en elevs beredskab op til kamp, elevernes stress-respons-system aktiveres og lammer dermed elevernes mulighed for at lege, at lære, at være empatiske og at tænke rationelt.

Gennem beskrivelse af episoder fra egen og andres forskning og ved eksempler fra deres forskningsmateriale, konkretiserer bogens forfattere på forbilledlig vis, hvordan konflikter kan løses ved forståelse og hjælp. Beskrivelserne går ofte helt ned i detaljen ved anbefaling af brug af forskellige spørgsmål og vendinger: Skældud er skadeligt og kan i det lange løb skabe depressioner og aggressiv adfærd.

Bogens forslag er gennemarbejdede og anvendelige, og forfatterne henviser gang på gang til forskning.

De viser et varmt engagement i elevernes, lærernes og pædagogernes samvær. Men konflikter i skolen er ikke kun et personligt anliggende mellem elever, pædagoger og lærere, skriver forfatterne. Der er også strukturelle forhold, som fremmer skældud: Skolens rammer skal ændres. Bogen påpeger, at trods utallige udsagn fra politisk hold om, at der i vuggestuer og børnehaver skal være flere voksne, og at der i skolen skal være grænser for, hvor mange der skal være i en klasse, går udviklingen den stik modsatte vej.

I skolen skal lærerne trænes til at bevare roen, lytte og hjælpe, så de kan løse konflikter uden skældud og være bevidste om egne følelser.

Fremtidens skole indrettet efter californiske principper

Bogen munder ud i forfatterens vision om fremtidens skole. Den betoner, at lærernes og pædagogernes arbejde i skolen har svimlende betydning for børnene både i skolen og for hele deres liv. I skolen skal lærerne trænes til at bevare roen, lytte og hjælpe, så de kan løse konflikter uden skældud og være bevidste om egne følelser. De skal have tid til fælles refleksioner over deres og børnenes udvikling og deres relationskompetence. Eleverne skal i fremtidens skole gøre noget, opleve, skabe og ikke kun sidde stille i et klasselokale. Ydre styring og hierarkier skal nedbrydes, da det hæmmer elevernes udvikling.

Som et eksempel på en idealskole, som forfatterne kunne tænke sig at indføre i Danmark, nævnes en dansk skole i Høje-Taastrup, hvis leder blev inspireret af foredrag af to lærere fra en af 13 skoler i Californien, der går under navnet High Tech High. Skolen blev herefter indrettet efter californiske principper, og i Høje-Taastrup Kommune har politikerne besluttet sig til at indrette hele skolevæsenet efter denne amerikanske model.

Hellere lidt skæld ud end påtaget pseudoovenlighed

Jeg er på nogle områder uenig med forfatterne. Ideen om uniformering af adfærd og dermed at beslutte en model for adfærd på en hel skole er mig imod. Lærerne skal også være troværdige og autentiske, og de skal have lov til at reagere forskelligt. Hellere lidt skæld ud – kun lidt – end påtaget pseudoovenlighed og hadsmil. I Høje-Taastrup Kommune har politikere som nævnt besluttet – i samarbejde med A P Møller Fonden – at indføre den omtalte model fra Californien hen over hovedet på lærerne, hvilket har medført lærerprotester og massiv lærerflugt.

Man kan ikke bare kopiere en model og et skolesyn fra et andet land og påtvinge ansatte og forældre den i en anden kulturel kontekst. I mit lange skoleliv har jeg oplevet spild af resurser og mennesker i massevis på grund af karrierebevidste politikeres og forskeres forsøg på at implementere projekter fra udlandet til Danmark. Jeg har selv deltaget i nogle af dem. Åbenbaringerne kom skiftevis fra England, Sverige, New Zealand, USA og i forbindelse med den katastrofale skolereform i 2013, fra Canada. Begrundelserne i bogen bygger på forskning, som ingen har mulig-

hed for at gå efter. Filosofiske, etiske og teologiske overvejelser fylder efter min mening meget lidt i skoledebatten. Alt skal være evidensbaseret og effektivt ud fra en økonomisk betragtning.

Læreren som samfundets ansvarlige repræsentant

Jeg er uenig med forfatterne i deres opfattelse af lærernes rolle. Jeg har netop ladet mig inspirere af den tyske filosof Hannah Arendt. Hun betegner læreren som samfundets ansvarlige repræsentant, som ikke skal tilpasse eleverne til samfundet, men få dem til at forstå samfundet og kulturen, så de har mulighed for at lave den om. Jeg mener ikke, man kan lære alt ved at gøre det selv og tage ud i samfundet. Læreren skal ikke

kun være en læringsfacilitator, men må også gennem en undervisning i klasseværelset skabe en genvej til dannelse og til faglige kundskaber og færdigheder.

Først og fremmest står den dannelsekultur, der er adelsmærket for det danske skolesystem, svagt i bogen. Der er ikke meget om at begejstre gennem fagligt og tværfagligt indhold i selvforbyggende nysgerrighed og oplevelse af noget andet uden for en selv, og intet om den faglige begejstring og søgen. Forbindelsen er cuttet til den humanistiske og den grundtvigianske dannelsestradition. Værdigrundlaget er diffust.

Når jeg således holder mig lidt på afstand af bogens kærlige kram, skyldes det først og fremmest et livs erfaringer som konsulent, forfatter og lærer. Når samfundet ændrer sig, skal skolen fornys, men det sker bedst i en fornyelse uden voldsomme drastiske skridt, der efter min erfaring nok kan føre til spændende VIP-ture til udlandet og rumme advancementsmuligheder for ambitiøse politikere, forskere og skolefolk, men som for folkeskolen er spild af resurser og tid. ■

Ideen om uniformering af adfærd og med at beslutte en model for adfærd på en hel skole er mig imod. Lærerne skal også være troværdige og autentiske, og de skal have lov til at reagere forskelligt.